

Ankara Devlet Resim Heykel Müzesi'nin, 'hazin' öyküsü...

Atatürk'ün emriyle kuruldu, 'skandal müze'ye döndü

SELDA GÜNEYSU

Atatürk'ün direktifiyle 1927 yılında inşa edilen, önce Halkevi olarak kullanılan daha sonra müzeye dönüştürülen Türkiye'nin en önemli müzelerinden Ankara Devlet Resim Heykel Müzesi'nin adı, artık yalnızca ya müzede meydana gelen hırsızlıklarla, ya da skandallarla anılır hale geldi.

Atatürk Bulvarı'ndan Ulus'a doğru gidiildiğinde, Devlet Opera ve Balesi'nin tam karşısında yükselen Ankara Devlet Resim Heykel Müzesi, Mustafa Kemal Atatürk'ün izlerini taşıyor. Atatürk'ün direktifi üzerine, mimar **Arif Hikmet Koyunoğlu** tarafından projelendirilen ve 1927 yılında inşa edilen müze, 1950 yılına değin Halkevi binası olarak kullanıldı. 1933'ten itibaren de Atatürk, sanatçıları Ankara'ya çekmek amacıyla kamu kurum ve kuruluşlarını sergilerden resim almaları için yönlendirdi. 1950'lere değin o zamanki bütün devlet kurumlarının bütçelerinden belli paylar aktarıldı ve önemli ressamların eserleri alındı. **Hoca Ali Rıza, Şeker Ahmet Paşa, Zekai Paşa, Hikmet Onat, İbrahim Çallı, Bedri Rahmi Eyüboğlu** gibi pek çok ressamın eserleri böyle müzenin koleksiyonuna kaydedildi. 1938-1943 yılları arasında da "**Memleket Resimleri**" serisinden bütün ressamlar, Anadolu'yu tanımaları için görevlendirildi ve o dönemde yaklaşık 675 eser yapılarak, devlete teslim edildi. Ankara Devlet Resim Heykel Müzesi de bu eserlerin bir kısmının getirilmesi ile oluştu.

Atatürk ilk opera eserini burada izledi

Müzenin salonunda, Cumhuriyet döneminde çeşitli tiyatro oyunları, opera ve bale eserleri de sahnelendi. Bu eserlerden en önemlisi de yine Atatürk'ün isteği üzerine, **Ahmet Adnan Saygun**'un bestelediği ve librettosunu (eser metni) **Münir Hayri Egeli**'nin yazdığı Türkiye Cumhuriyeti tarihinin ilk sahnelenen operası **Özsoy**'du. Özsoy Operası'nı Atatürk, ilk kez İran Şahı **Rıza Şah Pehlevi** ile birlikte orada izlemişti. Bina, 1980 yılında müzeye dönüştürüldü. Söz

Atatürk, İran Şahı Pehlevi ile Özsoy Operası'nın galasından çıkarken...

konusu bina ilk kez 1985 yılında Hacı Ömer Sabancı Vakfı tarafından restore edildi.

Kayıpların tarihi 12 Eylül'e uzanıyor

Bugün sadece Ankara'nın değil, Türkiye'nin en önemli müzelerinden biri olan Ankara Devlet Resim Heykel Müzesi'nin koleksiyonunda 5 bin eser bulunuyor. Bu eserlerin hemen hemen her biri de milyon dolarlık. Müze bu kadar değerli koleksiyona sahip olunca, adı ister istemez "**hırsızlık ve kayıp**" olaylarına karışıyor. Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan edinilen bilgiye göre, müzede ilk eser kayıplarının tarihi 12 Eylül askeri darbesine denk geliyor. 12 Eylül'den sonra dönemin bürokratları müzenin koleksiyonunda yer alan bazı eserleri "**çaşıtlı yerlerde, Çankaya Köşkü, Dışişleri Bakanlığı ve hatta Kültür ve Turizm Bakanlığı gibi kamu kurum ve kuruluşlarında sergilenmek**" amacıyla alıyor. Ne yazık ki bu dönemde, hangi eserin, kimlere verildiğinin bir kaydı tutulmuyor.

8 yıl ziyaretçi bekledi

Müze, 2000'li yıllarda Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Altındağ Belediyesi arasında yapılan bir sözleşme ile restore edilmek amacıyla 2008 yılına dek kapalı kalıyor. 8 yıl müzeye ziyaretçi alınmıyor; eserlerin çoğu da depolarda bekletiliyor. 2008 yılında müze yeniden Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın girişimiyle tadilat geçiriyor ve 2009 yılında ziyarete açılıyor. Henüz ziyarete açılan müzenin iki tablosu, müzede görevli güvenlik tarafından çalınarak, yurtdışına kaçırılmak isteniyor. Ancak güvenlik görevlisinin bu girişimi, İstanbul'da son buluyor. Eserleri tanıyan bir yurttaşın şikâyeti üzerine güvenlik görevlisi yakalanıyor ve eserler müzeye iade ediliyor. Müze bu olaylardan sonra yeniden tadilata giriyor.

Kısa bir süre sonra yeniden tadilata uğrayan müzenin bakanlık tarafından yeniden açılışı gerçekleştiriliyor. Bu açılıştta, müzede daha önce 350 dolayında eser sergilenirken, bu sayı 800'lere çıkarılıyor. Aradan çok geçmeden müzede, 2010 yılında yeniden bir skandal patlak veriyor. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından tadilatlar sırasında başlatılan müzenin envanter çalışmasında, Hoca Ali Rıza'ya ait 13 adet karakalem eskizlerinin sahteleriyle değiştirildiği ortaya çıkıyor. Daha sonra bakanlığın envanter çalışmasında sadece 13 eserin değil, 46 eserin "**sahte**" olduğu tespit ediliyor; 27 eserin de "**orijinalliğinden kuşku duyuluyor.**"

Müdür hâlâ açıkta!

Müze, bu yıl ayrıca, aralarında **Osman Hamdi Bey** ve **İbrahim Çallı**'nın da bulunduğu çok sayıda ressamın tablosuna "**soba boyası**" sıçramasına yönelik "**skandal**" ile gündeme gelmişti. Müzenin müdürü **Osman Ömer Gündoğdu**'nun, müzede ki milyon dolarlık tabloların çerçevelerini kurumda hizmetli kadrosunda bulunan personele boyatırken, boyanın resimlere de sıçradığı ve zarar verdiği ortaya çıkmıştı. Söz konusu olay üzerine bakanlık bir soruşturma başlatmış ve müze müdürü Gündoğdu'yu açığa almıştı. Gündoğdu'nun soruşturması ise halen devam ediyor.

